

MEMORIALISTICĂ

Ion Dumitrescu

Filele mele de calendar

Marți 25 mai 1993

Mititel, oleacă zbanghiu, era paracliser-cântăreț bisericesc, pe undeva, prin preajma Bucureștilor. Când a început să sufle vânt de partid pe Bărăgan, cu miroasne de căpătuială, a lăsat ceasloavele și a dat buzna-n Capitală. A simțit că venise timpul să fie nevoie de el. O placardă - cine s-o ducă, o lozincă - cine s-o strige?

Azi așa, mâine-așa, s-a pomenit "activist", cu carnet și simbrerie. Mânca și dormea pe socoteala partidului, dar făcea și treabă. Desigur că treabă mărunță de vistavoi, de ciocârlan, că pe cealaltă o făceau tovarășii mai născăcorați, la birou.

Dar a sosit și ziua răsplăților și s-a pomenit țârcovnicul șef de cadre. Unde? La Uniunea Compozitorilor. De ce tocmai?... Fiindcă, pasă-mi-te, avusese contact cu muzica. Ce, parcă Nițuică n-o-ncurcase câțiva ani în serviciul de cadre al Comitetului pentru Artă?... Când mi l-au recomandat ca șofer, se săturase. Se-ntorcea la volan.

- Ce, toată ziua-bună ziua, du-te, vino! Referințe, declarații, referate...

.....

În Piața Amzei erau două case boierești sau negustorești, una lângă alta. Mi se pare că una a fost demolată. Partere, etaje, holuri, camere largi, dependențe, subsoluri.

După bombardamentul din 25 august 1944, în care localul din Brezoianu fusese lovit în plin, Conservatorul s-a mutat într-una din ele, iar în cealaltă, mai târziu, s-a-ntins Uniunea Compozitorilor. Sediul din Piața Sfântul Gheorghe devenise neîncăpător. A fost lăsat pe seama drepturilor de autor, a serviciilor administrative și a Arhivei de Folclor, iar în Piața Amzei s-a instalat conducerea, cu președinte, vicepreședinți, secretari, sală de ședințe, birourile de creație, Fondul Muzical. Intrați într-un hol, urcai o scară și sus, la etaj, erau birourile conducerii. În vestibul oficiau "tovarășa" Labry - secretara președintelui -, fată bătrână, știrbă și mustăcioasă - și "Șerbăneasca", lipită lângă mașina de scris. Cu un moț de coafură în vârful capului și unghii roșii, mai mult trăgea cu ochiul decât nimerea literele.

Lia Klein, fosta secretară a lui Devesel și a lui Mimi Constantinescu, fusese mutată la casierie, în locul lui Mișu Ionescu, dibuit legionar. E-adevărat, îmbrăcase cămașa verde, dar numai legionar nu era. Surd-toacă și peltic, "Conu Mitu Ionetcu" era un burlac haios și lovace.

- "Uite-aiti"! Aduna policarul cu arătătorul și mijlociul ca pentru închinăciune: "cu atea trei, de douăzeci de ani pipăi Toțietatea la parale. Nu intră ti nu iete biștar fără ele"... "Uite-atea îmi bagă doctorul Gabi tfoara pă ureche ti hăț în tus, hăț în dios"...

L-au lăsat de pripas. Vindea cărți, aștepta câte-o bunăvoință. A murit ca vai de el.

Mai era în Piața Amzei un personaj care merită un colț de filă: Petighin. Refugiat în 1940 din Basarabia, cu nevasta, se oploșiseră pe lângă Societate și-apoi pe lângă Uniune, ca oameni de servici. Umbla pâlșește în scarpeți moi cu talpă de cârpă, trăgea cu urechea la ușile stăpânilor, le ochea mișcărilor, toate le știa.

În privința asta, doar Șerbăneasca-l întrecea.

- Domnu' maistru, vreau să vă spun ceva.

- Spune, Petighin.

- Păi, veniți mai încoace, să nu ne vadă madama asta Labry.

Era într-o dimineață, când mă abătusem pe la Uniune. După ședința din toamnă de la Consiliul de Miniștri, fusese înlăturată conducerea și urma o perioadă de acalmie. Tocmelile se prelungeau, eu nu eram hotărât să intru-n horă - mi se părea fără rost, aveam atâtea altele de făcut -, stăruințele se-ntețeau, așteptam ședința de Comitet, să se hotărască.

Trecusem prin Piața Amzei și am zis să intru la Uniune. Petighin a prins ocazia:

- Madama asta Labry vă-njură. Zice că n-o să pupați dumneavoastră locul lui Socor, că ăsta - lua-l-ar dracu', că mi-a tăiat prima - e tare-n partid, are oameni și-o să vă vie de hac... Dacă nu mă credeți, întrebați-o pe Șerbăneasca - știe mai multe... Dar am pentru dumneavoastră una bălaie...

- Zi-o !

- Nu acum, veniți mâine.

- Păi, mâine e duminică.

- Tomnai de-aia. Nu e nimeni pe-aici.

Era o duminică mohorâtă, cu ceață. Vântul nu prevestea lucruri bune.

- Veniți cu mine.

Am coborât în subsol. Dintr-o subțioară de coridor veneau guițături și grohăituri. Mirosea a porc și-a mucagai. Am ajuns la o ușă cu zăbrele. În semiîntunericul dinăuntru se foiau cinci porci, unii printre alții. Nu erau prea mari, dar nici porci: tocmai buni.

- Ce-i cu ăștia?

- Tovarășu' șef de la cadre... Ția doi bălțați i-aduse azi dimineață.

- Și ce face cu ei?

- Ooo! Îi vinde. Nu prididește... E-n vorbă cu un cetățean de la dumnealui din sat.

Peste două săptămâni venea Crăciunul și bucureștenii flămânziți, nostalgicii cârnaților, piftiilor, sarmalelor, aveau dreptul la un șoric. Șefu' știa...

- Și cum îi transportă?

- Cu mașina Uniunii. Buickul ăla albastru. Ailaltă e pe butuci, au rupt-o săptămâna trecută...

În subsol fuseseră lemne, cărbuni, depozitate Primăria cartofi pentru populație.

Într-un colț al coridorului se lătea o grămadă de târfăloage împrăstiate, rupte, amestecate...

- Ce e cu astea?

- Hârțoage... Le-a scos tovarășul Szekely. Am cărat două zile. Vrea să le dea la D.A.C., dar n-au venit ăia...

Era arhiva Societății Compozitorilor Români și, nu știu de unde până unde, o bună parte din arhivele Ateneului.

Când am ieșit, am trecut pe lângă Buick. Odihnea în fundul curții. Din albastru ajunsese gri, îl înghițea noroiul până-n vârful capotei. Îi scosese perna din spate și miroasea a porc...

.....

Am pornit pe jos spre casă. Coborând Calea Victoriei, m-a luat vântu-n primire cu ace de gheață. Mi-ardeau obrazii, îmi bătea inima anapoda, călcam în băltoace și-mi venea să vorbesc singur. Adică să-njur...

Și, m-am hotărât să fiu secretar al Uniunii Compozitorilor...

Vineri 20 ianuarie 1995

În 12 noiembrie 1977, seara, pe la zece și jumătate, a sunat Parisul. Era Mihalovici. Ce s-o fi întâmplat?... La ora asta?... Atent și punctual, nu lăsa niciodată să treacă sărbătorile ori o aniversare, fără să-mi telefoneze, iar din primăvară, de când cu Burtică, mi-a telefonat de câteva ori, ca să mă consoleze. Bine, bine, dar de astă dată și la ora asta?... Nici aniversare, nici sărbători - și, parcă, dinspre Burtică, mă lăsasem consolată...

- "Johnny, dragule, cum merge?"...

- "Parcă tu nu știi..."

- "Vezi că nu-ncep cu *Preludiul*"...

Voia să intre pe ocolite. O vedeam. Altădată, ori de câte ori telefona, nu era convorbire fără: "Splendid *Preludiul* tău, dar trage-i o *Fugă!*"... Mi-a făcut-o de câteva ori, până s-a lămurit că nu e cazul să se vorbească de "fugă" în casa priponiților... Pe fir internațional!... De-abia aștepta tovarășul Costică s-apese butoanele și nu mai pupam eu Parisul...

- "Johnny, am să-ți spun ceva să te bucore. Ascultă: azi dimineată, în ședința plenară de la *Institut*, ai fost ales membru corespondent în *Académie des Beaux Arts*, pe locul lui Britten. Auric a citit propunerea, eram și noi pe-alături și-a mers strună. Ai avut unanimitate. De altfel o să afli amănunte în scrisoare. Ți-am și expediat-o, prin avion"...

Am rămas cu gura căscată. Asta ce-o mai fi?... Nu m-am gândit niciodată, nimeni nu m-a prevenit. De unde până unde?... Zic: să nu spun la nimeni. Nu pentru că mi-ar fi frică de deochi, dar cine știe ce suceală o mai fi și asta și mă fac de răs în țarg. Să vedem scrisoarea.

Asta era într-o miercuri. Vineri, tata Șerban își făcea lectura matinală, răsfoind *Scânteia*, când deodată s-a oprit electrocutat:

- Ia ascultă: "Pentru rodnicia sa activitate muzicală și contribuția la relațiile din domeniul muzicii dintre România și Franța, compozitorul Ion Dumitrescu, președintele de onoare al Uniunii Compozitorilor din Republica Socialistă România, a fost ales membru corespondent al Academiei de Arte Frumoase a Franței."

Poftim: se-ngroașă gluma... Și "președinte de onoare al Uniunii Compozitorilor din Republica Socialistă România", de unde-au mai scos-o?... În 3 februarie drept *Supremum Vale*, Burtică mi-a urat "fericire în familie" și-atât. Ce șurubărie politică s-ascunde?... Cine manevrează?... Cu ce scop? Dar să vedem scrisoarea.

Peste alte două zile mi-a sosit - și cred că lucrul cel mai bun e s-o las să povestească ea cum a fost:

"Paris, 12-XI-77.

... "tu nu trebuie să te lași abătut, căci ce în viața fiecăruia primează este conștiința de a fi făcut ceea ce trebuia să faci - și Dumnezeu știe dacă tu ți-ai făcut datoria din plin, dacă tu ai dus școala românească a muzicii la înălțimea unde se află azi... O mică amărăciune da, însă o deprimare, ba... Când ne gândim la perfecțiunea organizării de către tine, în primul rând, ceva ce nu poate să-ți fie contestat, tu ai toate motivele de a arunca pe cei 25 de ani ai activității tale de Președinte al Uniunii cu o glorioasă satisfacție... Ai creat în primul rând acea deontologie a onoarei compozitorului român, pe care, spre exemplu, Enescu o avea în mod firesc și la care eu mă refer mereu când trebuie să întreprind ceva în meseria mea. Un compozitor român, azi, nu e respectat pretutindeni numai pentru talentul său, ci și pentru toate virtuțile care însoțesc acest talent și îi dau acel lustru, pe care amicul Georges Auric, în laiusul să de la Academie, propunându-te ca succesor al lui Britten, l-a subliniat, și pentru toate cele ce a mai adăugat despre tine, despre Ion compozitorul, despre Ion prietenul muzicii franceze etc.etc. au făcut ca să fii ales cu unanimitatea voturilor... Îți închipui fericirea mea. Un mic intermediu în viața ta actuală, care, sper că te-a fericit... Știi că durează câtva timp până ce Ministerul Afacerilor Străine de aci ratifică alegerea. Ți se va notifica pe o patalama, ca aceea care se află în camera reconstituită a lui Enescu în Muzeul din Palatul Cantacuzino.

Acum doi ani era o brochetă de muzicieni destul de onorabilă în secția compozitorilor ca membri corespondenți: Petrides, Dallapiccola, Britten, Ginastera, Copland, Malipiero - acum s-a adăugat și meșterul Ion acestei brochete. Însă, Petrides, Malipiero, Dallapiccola, Britten ne-au părăsit"...

Între muzicienii români, trei au fost membri ai *Institutului Franței*: George Enescu, Marcel Mihalovici și Ion Dumitrescu, toți trei corespondenți, fiindcă regulamentul prevede, pentru membrii plini, cetățenia franceză. Enescu n-a avut-o niciodată, Mihalovici a dobândit-o după alegere.

Am așteptat deci "patalama", care mi-a sosit în 6 martie 1978. Mi-o trimitea Emmanuel Bondeville, "secrétaire perpétuel": "Je suis heureux de vous faire part de la confirmation de votre éléction"... Ministerul de Externe Francez fusese de acord.

Răspunsul și formularele completate pentru dosarul personal au trebuit să fie vizate de autoritatea română. Au fost, dar au rămas singurele, fiindcă, de oroarea cenzurii, am tăcut chitic. Corespondența cu *Institutul* a încetat. N-am participat la ceremonia recepției sub Cupolă. Vremurile mi-au stat împotriva. Din adâncuri am strigat către potențaii culturii și n-am primit răspuns.

Apoi intemperiiile s-au înăsprit. Burtică închisese lacătul și aruncase cheia.

Democrația a pus capacul. Un voiaj la Paris?... Din pungă proprie?... O utopie!... Sponsoraj?... Om sărman cu mâna-ntinsă la ușa bișnițarului?... Nu, nu, nu!

În ultimii ani, "brocheta" s-a rărit considerabil. Auric, Messiaen, Darius Milhaud, Lutoslavski au lăsat altora rândul în *Institut*.

Ion Dumitrescu primește regulat dările de seamă, planurile de activitate, publicațiile, invitațiile... În 23 Quai du Conti, viața curge - fluctuat - ca Sena de-alături. Atât deocamdată. Continuarea în altă legislație...